СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 201. Джерзі Сіти, Н. Дж., пятниця, 28-го серпня 1936. — VOL. XLIV. No. 201. Jersey City, N. J., Friday, August 28, 1936. THREE CENTS

ЛАНДОН АТАКУЄ РУЗВЕЛТА ЗА „РОЗКИДАННЯ ГРОША"

БОФАЛО (Ню Йорк). — Ґубернатор Ландон, кандидат Републиканської Партії на уряд президента Злучених Держав, виголосив тут у Стадіюмі Офермена в прияві 20,000 осіб чергову кандидатську промову, в котрій нападав гостро на президента Рузвелта за „необережне видавання гроша".

Він говорив теж, що нові податки на корпорації шкодять робітникам, та запевняв, що за його адміністрації податок буде відкликаний. Він заявив, що уряд помагає багачам, а бідні люди мусять терпіти.

Тимчасом президент Рузвелт объїздить спеціяльним поїздом стейти, навіщені посухою. Він не виголошує виборчих промов. Всюди його витають великі товпи народу.

ЗАСКОЧЕНІ МИРОВОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ.

ВАШИНҐТОН. — Розпити ґазет серед представників чужих урядів показують, що держави були заскочені пропозицією президента Рузвелта скликати по осінніх виборах конференцію великих держав світу для полагодження спірних питань. Назагал дипльомати не хотіли висказувати своїх поглядів, бо не мали від своїх урядів відповідних поручень.

З розмов представників американської преси за границею видно, що на пропозицію Рузвелта можуть згодитись уряди Франції й Італії. Німеччина відноситься до думки скептично, а Японія не бачить, яка користь може вийти з такої конференції.

БОРОНЯТЬ ЖИДІВ.

ВАШИНҐТОН. — Сіоністична Орґанізація Америки каже, що вона дістала апель від американських законодавців до а[illegible] покінчити протижидівські заво[illegible]ині. Апель підписали сенатори Кінґ, Волш, Шепард і Кепер та конґресмени О'Конор і Бакарак.

РОБІТНИЧІ ЮНІЇ Й ВИБОРИ.

СИРАКЮЗ (Ню Йорк). — Стейтова Федерація Праці ухвалила законодатну програму, якої переведення в життя мають добиватися робітничі юнії в стейті. Конвенція ухвалила добиватися від стейтової леґіслятури ухвалення 30 міліонів долярів на допомогу для безробітних дорогою роздачі робіт.

Стейтовий комітет Републиканської Партії виступив з гострою критикою робітничих юній за їх ухвалу піддержувати вибір Рузвелта.

Таку саму резолюцію, як ухвалила конвенція Федерації Праці в стейті Ню Йорк, ухвалила в середу конвенція Федерації Праці стейту Вест Вірджінія.

НЕБЕЗПЕЧНЕ ЗАНЯТТЯ.

КЕЙМБРИДЖ (Месечусетс). — Д-р Лоренс Фергол, професор Гарвардського університету, виступив на публичній дискусії про здоровля, що велася в Гарвардській Школі Публичного Здоровля, з рефератом, у котрім доказував на основі своїх розслідів, що промисл плятинування хромієм треба вважати за небезпечне заняття.

Процес покривання металів блискучою поволокою хромію винайдено в 1927-мім році. Він розвинувся на великий промисл. Д-р Фергол каже, що при цій роботі творяться отруйні ґази, що шкодять робітникам. Робітники дістають болючі шкірні недуги, які вони називають „хромовими чиряками". Ґазові чади теж ушкоджують ніс робітника. Порох, що повстає при роботі, розносить усякі недуги. Через те прелеґент уважає працю в цьому процесі за одну з найнебезпечніших для здоровля робітників.

ФАРМЕРІ ГРОЗЯТЬ СТРАЙКОМ.

ПОЛЕНД (Ню Йорк). — Директори Нюйорської Федерації Продуцентів Молока зложили лісту домагань продуцентів молока та грозять, що як ці домагання не будуть виконані до тижня, фармери, що продукують молоко, вийдуть на страйк.

ПРОТИ „ЧОРНОГО ЛЕҐІОНУ".

ДІТРОЙТ (Мішіґен). — Стейтовій поліції вдалося зловити 3 дальших членів тайної орґанізації „Чорного Леґіону", котрому стейтова прокураторія закидує тайний заговір захопити уряд силою та виконання ріжних злочинств.

Між зловленими є Артур Лоп, бувший посадник передмістя Гайленд Парк, котрого прокураторія називає стейтовим командантом „Чорного Леґіону".

Суддя Джозеф Мойниген засудив Ерла Анґстедта на вязницю від 3 до 7½ років за те, що він безправно вбив Роберта Пенленда, співтовариша „Чорного Леґіону". Один „полковник" і два „прості" члени „Чорного Леґіону" бороняться перед карними закидами божевіллям. Суд казав розслідити їх умовий стан.

ҐЕН. ФРАНКО ПРО ПОЛОЖЕННЯ.

Головний командант повстанських військ в Еспанії, ґенерал Франціско Франко, сказав, що його війська були би вже давно здобули Мадрид та усунули з Еспанії лівий уряд, якби не чужа поміч цьому лівому урядові. Він дивувався, як анархісти і комуністи можуть знаходити стільки симпатій серед культурного краю, яким є Франція. Він легко дорікав Франції, що її літаки літають понад позиціями повстанців та бомбардують їх. Він теж предсказав, що Франція буде мусіти колись перейти те саме, що тепер переходить Еспанія.

БІЙ ХЛОПЦІВ З ПАЖОРАМИ.

Два 13-літні хлопці у Фриско, Норт Каролайна, бродячи по воді заливу, і тягаючи за собою лодку, побачили громаду пажорів. Хлопці втекли до лодки. Один з пажорів розбив їх весло. Інший попав у рибацькі сіти. Хлопці схопили сітку й почали тягнути її з рибою до берега. Інші пажори поплили за ними, але вернулися, як вода стала замілка. Хлопці витягнули пійману рибу на беріг. Вона важила коло 7 фунтів, мала довжини 11 стіп та мала пащу завширшки 4 стопи і 7 цалів.

БУРЯ ВИВЕРНУЛА 4 ВАҐОНИ.

Над Холмом розшалілась була стихійна буря, що заподіяла багато шкід. Знищила кільканацять мешкальних домів, зриваючи дахи. Перервані також електричні і телефонічні проводи. На залізничій стації Холм буря вивернула чотири ваґони. У селі Малясевичі Великі, пов. Біла, вдарив грім і спалив 11 мешкальних будинків та кільканацять господарських будинків.

СКІЛЬКИ ШКОДИ МОЖЕ ЗРОБИТИ ГРІМ.

Підчас бурі над громадою Чайки, красноставського повіту, вдарив грім у муровану стайню і забив 11 коней, 156 коров і 60 овець. Шкоди доходять до 30 тисяч зл.

ПЕРЕКОНАЛИСЯ.

До війни було багато кацапів на Лемківщині, але коли деякі з них побули на землях бувшої російської імперії й побачили, що там живуть також українці та як з ними поводилися „власть імущі", то по повороті в рідну оселю вміру своїх сил стали працювати й інших закликають до праці на рідній ниві. Одначе не всіх ще таке справило; деякі, як дісталися до рідного села та вибрали їх на якесь становище в громадській господарській установі, то вони на рахунок громадських грошей почали спроваджувати „Русскій Голос" та ріжні кацапські зела, а для замилення очей „Новий Час". Так було в Бонарівці. Та помилилися, як думали, що народ не запримітить їхнього повороту до старого й народ таких хитрунів прогнав. Слава бонарівчанам! Та бажатиб, щоб і громадяни в інших громадах вміли так придивлятися й з одлудниками таксамо поступали.

БОРОТЬБА ПРАВИЛЬНОЇ РОБІТНИЧОЇ ЮНІЇ З КОМПАНІЄЮ.

Сталеве підприємство „Карнеґі-Ілинойс Стіл Ко." в Пітсбурґу дістало від своїх робітників, орґанізованих представниками руху Джана Луиса, домагання признати цю юнію як представницю робітників сталевих фабрик у переговорах за умовини праці. Домагання звертається проти компанійної юнії, яку зорґанізували й піддержували сталеві барони.

УКРАЇНСЬКА СЛУЖБА БОЖА ДЛЯ НІМЕЦЬКИХ ВІРНИХ.

Український греко-католицький парох Берліна о. д-р Вергун працює вже від довшого часу незвичайно віддано й успішно для пропаґанди нашої церкви між німецькими католиками. Щоб хоч побіжно представити його всесторонню діяльність у цій ділянці, требаб на це окремої довшої статті. Цим разом хочемо обмежитись до одного лиш випадку. Дня 26. IV. ц. р. відбулась у церкві св. Канізія в Шарльотенбурґу, що її вщерть заповнили німці, українська співана Служба Божа. До зібраних вірних промовив о. д-р Вергун, пояснюючи їм суть нашого обряду, зокрема нашу Службу Божу. Після того відправив о. д-р Вергун Службу Божу з діяконами. Ролю діяконів виконували зовсім поправно німецькі теольоґи, що відспівали навіть по церковнословянськи „Апостола" та „Вірую". До Служби Божої співав хор української ґреко-католицької парохії в Берліні під управою п. Зарицького. Подібні відправи, що їх час до часу влаштовує о. д-р Вергун по німецьких церквах, мають для нашої церкви та для нашого народу взагалі велике пропаґандивне значіння.

КУПЕЛЕВА СІЛЬ У ХЛІБІ.

Санітарна комісія в Варшаві викрила, що деякі пекарні уживають до печення хліба купелеву сіль, що є багато дешевша. Несовісні пекарі будуть покарані, бо купелева сіль має складники отрути, та крім цього, як обчислюють, держава втратила на цій афері кілька міліонів злотих.

ВРОДИЛА ПОТВОРУ.

22-літня Анна Бень з Белзця біля Рати Руської вродила дитину, що мала горішні частини тіла нормальні, але зовсім не мала ні ніг, ні полових орґанів. Дитина-потвора мала 15 м. довгий хвіст. Вродилася мертва.

600 МЕШКАНЦІВ БЕЗ ДАХУ НАД ГОЛОВОЮ.

В болгарськім містечку Банско вибухла пожежа, якої жертвою впало 130 домів. 600 мешканців залишилися без даху над головою. Вони мешкають у провізоричних шатрах.

ПОЧИНАЄТЬСЯ...

На підставі розпорядку повітового старости в Браславі (Виленщина) видалили з прикордонної смуги на 3 роки Степана Седюкевича, що мешкав у селі Рисевичі.

„КОНСТИТУЦІЙНИЙ ЕНТУЗІЯЗМ".

З яким захопленням прийняли в Советах нову конституцію і як поважно в неї повірили, вказує факт, що людей годі зібрати на дискусійні збори у справі конституції. Місцеві комісарчики вживають ріжних хитрощів, щоб зібрати авдиторію. В Самарі можна побачити на мурах афіші: „Програма: 1) Велика конституція — реферат тов. Долинка. 2) Концерт при участи ліпших артистів. 3) Танці й забави. Ґрає джезова орхестра, — добірний буфет на місці. Як бачимо, не багато довіря мають советські громадяни, коли треба приманювати їх танцями для вислухання проєкту нової конституції.

ЖАХЛИВІ ЦИФРИ.

Хоч в останньому часі большевицький уряд видав закон з забороною переривати вагітність, то постанов цього закону ніхто не слухає. В „Ізвєстіях" з 12. липня ц. р. проф. Ількевич помістив статтю п. н. „Ще про переривання вагітности", в якій вияснює большевицьким громадянам про доцільність цього становища. Автор ілюструє свою статтю статистичними даними з 1934 р. з простору московської соціялістичної републики. І так по містах було 573,593 уродин і 374,937 поронень, по селах 242,975 уродин, 324,194 поронень. В самій Москві в 1934 р. було 57,100 уродин і 154,584 поронень. В 1934 р. 70,000 уродин і 155,000 поронень. Іншими словами, у Москві було поронень 2 і 3 рази більше ніж уродин.

ДОМОВИНИ З ВОЛИНІ ДЛЯ АНҐЛІЙЦІВ.

Не всім відомо, що анґлійці признають лише домовини (труни) з дощок, що не мають суків. Це використав тартак у Смизі на Волині та витинає дошки без суків, щоб висилати їх до Анґлії; там роблять з них домовини. Таким чином бодай по смерти мають анґлійці „тісний" контакт з українськими землями.

В ОБОРОНІ ТРАДИЦІЇ.

Дехто бачив, але напевно всі чули про славні ґондолі на венецьких каналах. Недавно появилися на каналі Ле Ґранде перша змотиризована ґондоля. Мешканці Венеції запротестували проти нищення відвічної традиції міста і префект Венеції казав забрати змоторизовану ґондолю геть.

ФАЛЬШІВНИКИ ЗАЛІЗНИЧИХ БІЛЄТІВ.

Розвідчики слідчого виділу в Катовицях впали на слід добре зорґанізованої банди фальшівників залізничих білетів. Афера сягає до Варшави, бо вмішані є в ній також варшавські залізничники. Акти справи переказано слідному судді в Катовицях.

ВКРАЛИ МІСТ.

Дирекція гути в Новім Битомі повідомила поліцію, що невідомі особи вкрали міст, що був на дорозі, близько фабричних домиків. Видно, для злодіїв нічого такого нема, чого не можна би вкрасти.

НА БОЧЦІ З ПОРОХОМ

КИЇВ. — Большевицька „Правда" доносить, що в Одесі викрито нову контрреволюційну ґрупу. На чолі її стояв Вільчак, що вдавав комуніста і користувався в партії великим довірям. Показалося, що замішані в протисоветській акції були такі визначні партійні урядники, як голова міського комітету, завідувач віддлом партійних кадр, секретар военного парткому, директор союзсовхозтранса й інші.

Та сама „Правда" з 4-го серпня сповіщає, що на паротягобудівельному заводі в Харкові викрито також контрреволюційну ґрупу. Серед членів цеї ґрупи були члени й кандидати компартії. Виявилося зокрема, що діяльність цеї ґрупи активно підтримували визначні члени комуністичної партії: Олійник, Соломаха й Шевчук. Влада викрила ґрупу випадково. Один з її представників, член компартії Нечипуренко, написав довірочного листа. Цей лист переловлено і спрямовано до партійного комітету. Але в комітеті були також прихильники цеї ґрупи. Секретар комітету пробував зробити все, що в його силі, щоб цей лист заховати. Одначе це не вдалось і влада почала широку чистку харківської комуністичної орґанізації.

А „Правда" з 6-го серпня доносить, що у Катеринославі викрито ще одну контрреволюційну ґрупу, що нею керували завідувач обласним замельним управлінням Ленцнер та завідувач сільсько-господарським відділом обкому Красний. Ґрупа висилала для „шкільництва" своїх членів в обласні установи і до редакцій місцевих ґазет.

АРЕШТУВАННЯ В ГАЛИЧИНІ.

ЛЬВІВ. — В селі Орове, пов. Дрогобич, польські власти арештували управителя школи Кичуна і його трьох синів; по відтранспортуванню їх до Стебника там випустили їх на волю. У Раві Руській заарештували на святі в честь поляглих трьох членів хору. У Колодниці коло Стрия заарештували М. Мацелика за намову робітників кинути працю, за яку дуже зле платили. У селі Сопоті, пов. Стрий, поліція заарештувала 30 селян за те, що вони у спорі з дідичем за сінокоси прогнали його робітників з поля.

СТАЛІН КЛИЧЕ АРМІЮ БУТИ ГОТОВОЮ.

ЛОНДОН. — Лондонський часопис „Ди Івнінґ Нюз" подав, що Сталін виголосив через радіо до цілої червоної армії промову, в якій сказав, що війна неминуча, що момент її вибуху щораз більше зближається, тому червона армія повинна бути на поготівлю, щоб оборонити перед ворогами "червону вітчину".

МОСКВА. — Советський уряд офіційно заперечив, начебто Сталін виголосив промову до червоної армії, кажучи, що Сталін ніколи через радіо не говорить.

ЗАВЗЯТІ БОЇ ЕСПАНЦІВ.

ГЕНДЕЙ (Франція). — Біля еспанського міста Ірун, що лежить на північ Еспанії, на пограниччі з Францією, революційні війська розпочали завзяті бої з військами уряду. Боротьба тревала 15 годин і потягнула за собою яких тисячу вбитих. Одначе революціонерам не вдалося здобути міста. Тепер вони очікують посилень.

МАДРИД. — Урядові круги доносять, що війська уряду енерґійно атакують місто Альказар, яке знаходиться в посіданню повстанців. Воно окружене і кожної хвилі очікують його здачі. Думають взяти притім 1,700 полонених. Урядові круги також подають, що їх літаки бомбардували міста Кадіз, Севілю і Ґранаду.

РАБАТ (Французьке Мароко). — Повстанська радіостація з Севілі подала, що війська уряду, взявши 500 повстанців у полон, віддали їх бандам комуністів, які повязали їх шнурами у малі ґрупи і так кинули в море.

ЯПОНСЬКО-МОСКОВСЬКІ СУТИЧКИ.

ТОКІО. — Комунікат японського штабу подав до відома, що на Далекому Сході, на границі Манчука і Советів, прийшло між японськими відділами і советськими кіннотчиками до зудару, в якому згинув один кіннотчик. Опісля советська кіннота зібралась у більшому числі та грозила переступити границю Манчука.

Уряд Манчука вніс на руки советського уряду гострий протест.

ХАБАРОВСЬК (Сибір). — Советський амбасадор і консул у Токію внесли на руки японського уряду гострі протести з приводу цього, що японські літаки перелітають собі свобідно границі Советів та запускаються глибоко на їх територію.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 6, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of th Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СПРАВЕДЛИВА НЕМЕЗА

Старинні греки вірили, що над справедливістю в світі чуває специяльна богиня, котру вони називали Немезіс. Вірили, що вона не дозволяє, щоби злі людські вчинки оставалися без кари. Навіть, хоч як пізно, — вірили вони, — що кара прийти колись мусить. З часом греки закинули свою старинну віру в багатьох богів та приняли християнську віру, але поняття про те, що в світових подіях є певна справедливість, перейшло від них до інших народів, а з тим переконанням і фраза про Немезиду, чи Немезу. Очевидно, говорячи про Немезиду, ми вже не уявляємо собі, як старинні греки, мстивої богині, але приймаємо засаду, що всяке нелюдяне діло знайде собі колись, може в дуже далекій будуччині, тяжкі наслідки для його виновників.

Про московський процес проти 16 большевицьких лідерів говорить Лев Троцький, що тут маємо до діла з грубим нарушенням принципу справедливости. Зо слів Троцького виходилоб, що московський диктатор Сталін поломав кожду засаду справедливого судівництва, бо заставив обвинувачених силою й обіцянками признатися до вини, до якої вони не почувались, а коли вони поклалися на його слова й призналися публично до вини, він зломав свою обіцянку й післав їх на смерть. Виходило би, що маємо тут до діла з найогиднішим мордом справедливости.

Одначе хочби справа малася так, як каже Троцький, — дуже можливо, що так воно справді й є, — з другого боку, можна спитатись, як це так сталося, що Росія докотилася до такого стану, що в ній можливі такі „морди справедливости", які, як виходилоб зо слів Троцького, не були можливі навіть у царській Росії? Хто завів у Росії такий лад, що там невинну людину можна післати на смерть хитрунськими способами, без можливости апеляції до справедливого трибуналу? Хто завів там такий „лад" і „порядок", що тільки втеча може людину вратувати від морду з рук правителів краю?

А хтож інший, як власне не ті самі Каменеви і Зіновієви, що впали трупами, поклавшися на Сталінове слово? А хтож інший завів той лад, у якім людині, що стане диктатором у дорогу не остається нічого іншого, хіба втікати з краю, як це зробив Троцький, або руку на себе наложити, як це зробив Томський, хто завів цей лад, як не Томський і Троцький? Хто пустив у рух цю огиду, що тепер знищила 17 большевицьких лідерів, як не вони самі, ті жертви большевицької справедливости?

Певна річ, що Каменеви і Зіновієви, Троцькі й Томські не думали про себе, як заводили жорстоку диктатуру, що вони думали, що диктатура буде служити їм, що вона буде нищити їх ворогів. Але доля історична якось так покерувала бігом справ, що це, що вони іншим лаштували, впало на їх голову.

В такім то змислі можна говорити про історичну справедливість, про історичну местницю Немезиду, що ніколи нічого не забуває. Чи забуде вона інших диктаторів-горлорізів? Чи довго ще вони будуть безпечні?

Д-р Кирило Трильовський.

З ПЕРШИХ ДНІВ НАШОЇ ҐАЛИЦЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ

(Кілька карток зі споминів).

(Докінчення).

На другий день, у неділю, взяв я участь у нараді місцевих орґанізаторів. Командантом Городка був поручник Стефанів, брат звісної хор. УСС Олени, що 1920 р. вийшла у Відні замуж за д-ра Р. Дашкевича. Було багато роботи, громадські орґанізатори спізнились і не присилали мужви. Аж з Рудок приїхали люди по прикази, бо вже до Львова не могли були дістатися. Якийсь барон - поляк приїхав просити помочі, бо „його хлопи'' зачинають бунтуватися. Отже вислано підстаршину для переведення мирових переговорів із селянами, що й удалося. В понеділок, 4. листопаду, дано мені військову фіру ще з давньою порядковою німецькою табличкою і добрі коні, а за фірмана старого ляндштурміста, та гайда в дорогу до Львова. По дорозі ми бачили, як ґрупами й поодиноко йшли жовніри ріжних націй з війни до дому. Одна ґрупа італійців, мабуть бувших полонених, ішла весело і співала прегарно на 4 голоси. Я їх поздоровив мішаниною латини і кількох італійських слів, та пожелав щасливої дороги. Вони з вдячности вдарили „да капо". Ось ідуть дві підміщанки і несуть новий, простий сосновий стіл. Я гадав, що вони десь у Львові його купили, але ні: він походив з розграбленого маґазину у Скнилові. У Скнилові — „Гальт! Стуй!" Три дядьки у військових шапках з крісами обскочили віз та кричать: „Кто ви такі? Ктуренди єдзеце?" Я витягнув свою леґітимацію від української городецької власти на імя одного польського круля (Станислава Лещинського). Надійшов підміщанин з бокобородами та придивляється до картки: „А ґдзе печонтка?" „Та звіки має бути? Чейже за два дні годі було зробити!" „А бо тут крутяться ріжні панки і не знати, пощо і нащо! „Тимчасом один із селян питає: „А броні нема?!" — тай таки зараз береться шукати у возі. Нарешті показує на мене: „А пши собє не маце?". — „То можеце пошукаць", — кажу. Сват обшукує мене від голови до ніг, а підчас цього я поклепав його по плечах та питаю: „А повєдьцеж мі, ґоcподажу, правден: чи ви поляк, чи українец?" „Певне, же українец!" — каже рішучо й обурено. Тоді я до нього: „А найже вас чорт візьме, що так мене піддурили. Таж я той і той". Люди в сміх, а той з бокобородами каже: „Бо ми тут пильнуємо, чи не буде їхати Малачинський, щоб його зловити". На мою просьбу показують мені дорогу до реальности бл. п. о. Фолиса. Приїхали. „Панича" (сина) нема вдома. Обставляє вартами маґазини та відбирає вже пограбоване добро. Пішов я в сад їсти величезні осінні малини. Слухаю: що за біс! Справжній речитатив з опери несеться з глибини саду. Співає сопран, відповідає баритон, але так тужно співають щось, наче на похороні, що аж серце ниє. Питаю старого дідуся: „Що це за двоє так чудово співають?" „Та це наш талян полонений пасе в саді паничеві корови". Так той бідачисько на чужині тужив за рідним краєм, та двома голосами виливав свою тугу!

Прийшов і перемучений молодий Фолис, чорнявий, очи такі горячі і щирі як у бл. п. його батька посла о. Йосифа. Знайшлося ще кілька жовнірів, сортують повідбирані від мадярів мундури та зброю. Фолис іде швидко знов до маґазинів і вертається аж вечором. Раптом зявився булавний Коник (гуцул зпід Косова) з кількома У. С. С. Знаю його добре: це знаний між У. С. С. герой з тяжко змасакро ваним лицем. Боєва управа У. С. С. у Відні влаштувала була йому й У. С. С. Савчукові дня 18. липня 1915 р. на площі коло Ґольдшляґштрассе у Відні велику параду. Заступник команданта міста декорував їх обох; я, яко голова боєвої управи, виголосив відповідну прмову, а відділ Дойчмайстрів дефілював перед ними.

Коник оповідає, як з відділом У. С С. заняв тунелі на головнім двірці у Львові і з брами обстрілював доїзд. Та перону не міг здобути і, стративши звязок та не маючи допомоги, відійшов назад. Незадовго зникнув раптом зі своїми товаришами стрільцями*). Цілу ніч було чути громи ручних ґранат, киданих у Львові, а виднокруг вясснювали час до часу світляні ракети.

На другий день, у вівторок, 5. листопаду, виїхав я далі, розцілувавшися по щирому з добрягою Фолисом. Не сподівався я того, що за пару тижнів він буде розстріляний на підставі присуду польського воєнного суду. Він студіював за границею садівництво і носився з великими плянами на тім полі. Стараюся поза Кульпарків перебратись на Зелене. При дорозі в рові сидять два узброєні поляки, але пускають нас без перепон. Доїхали ми до гостинця, що веде на Зелену вулицю. Недалеко чути завзятий туркіт скорострілa. Дорогою йде з міста стрункий вояк і несе на палиці білу хусточку на знак невтральности. Питаю, куди йде. „Я служив при полевій жандармерії, а тепер вертаюся на мою мадярщину. Боже вас борони йти чи їхати до міста. Вулицю обстрілюють поляки, а може 200 кроків відси лежить на гостинці вбитий, молодий, гарний вахмайстер. А з кождою хвилею щораз небезпечніше''.

Нема що робити: обертаємо до Сихова, де за висказом Коника стоїть уже другий курінь У. С. С., що надійшов з Черновець. Перший під Букшованим вже від неділі бється у Львові. Вислав У. С. С. їх начальник Василь Вишиваний всупереч наказові австрійських ідіотів у Відні, що наказали нашим стрільцям іти до Чорткова! В сам час!

Та в Сихові У. С. С. уже не було. Подалися назад до Давидова, бо польський літак (видно добре наші обсадили склади!) загрожував простір перед містом. Приїжджаємо (вже темна ніч) до Давидова — величезний потяг з людьми, кіньми і обозом вже має рушити. Офіцири кажуть, що все йде на ніч до Старого Села. Радять мені переночувати в Давидові на двірці. Так я і роблю. Польський начальник не хоче робити служби; українець п. Л. уже з ніг валиться. Підучив, що найважніше, молодого стрільчика, і ми обидва на переміну обслугуємо в ночі телефон.

*) Він тепер на Закарпаттю бідує.

На другий день, а було це вже 6. листопаду, їдемо далі з дядьком до Старого Села. Десь по середині дороги стрічаємо яких 8 до 10 узброєних селян уже з бобрецького повіту. Гарно поговорили, їдемо далі і незадовго скручуємо до двірця. При дорозі на сіножаті бачимо цілий курінь уставлений, офіцири рухаються живо перед фронтом. Я представляюсь отаманові Микитці, а цей інформує мене про ситуацію. „Хлопці побули пару місяців на Єлисаветградщині, а там неоднoго поганого навчились, чого в нашій армії бути не сміє. Іменно декотрі з них пограбували цеї ночі кілька селянських хат. Тепер хочу усіх наново заприсягнути і загрозити гострими карами. Ви зявилися в сам час. Я скажу уставити каре, а ви скажіть до них горяче слово, так, як самі знаєте. Потім їх заприсягнено і — гайда на Львів!"

Я радо згодився, а заки уставлено каре, викурив циґаретку і подумав трохи, що маю говорити.

Нарешті впровадив мене п. отаман в середину каре, де вже стояли всі офіцири, а я, обертаючись на всі чотири сторони, виголосив свою промову. Зазначив я вагу хвилі, говорив про честь велику для тих, що борються за задержання нашої столиці в наших руках; про це, як будучі поети й кобзарі будуть голосити їх славу далеким потомкам. А чейже героям не личить валяти свого чесного і славного імени нечесними поступками, а оборонці робучого народу не можуть його й самі кривдити, тимбільше, що для них самих жадної користи з цього не буде! „Будьте достойними наслідниками славних предків — казав я — а дух Богдана, Богуна та Виговського най оживотворить ваші серця! На вас глядить не лише цілий наш нарід, але і цілий культурний світ! Отже станьте на висоті історичної хвилі, йдіть на поміч борючимся братам, а ваша геройська боротьба най стане найсильнішим доказом для цілого світу, що ще не вмерла Україна!"

Отсе кілька фраз з тої моеї промови, по котрій військо з одушевленням відспівало народній гимн.

Тепер виступив отаман Микитка і візвав короткими, мов команда, словами до карности і безоглядного послуху, бо без цього побіда неможлива.

Потім відчитав адютант п. Луцький (брат Остапа) роту присяги, повторену всім військом, а далі денний приказ, що аванзував цілий ряд підстаршин та підносив значно денну платню мужви.

Один з офіцирів зняв з акту заприсяження цього другого куріня У. С. С. фотоґрафічну знимку. Цікаво би знати, де вона тепер... Коли хто її має, най пришле до редакції літопису „Червоної Калини'' у Львові, вул. Зіморовича 12.

Я ще мав і ту сатисфакцію, що які два тижні пізніше заявив один офіцир, що вернувся зпід Львова, б. Матковському з Княждвора, що „промова Трильовського вратувала ситуацію". Я одначе не хочу вірити, щоб справа аж так зле стояла. І без посольської промови булиб одиниці, що стратили на Наддніпрянщині рівновагу духа, прийшли до себе, а вага хвилі і почуття відповідальности мусіли в них наново розбудити давній геройський вогонь.

По заприсяженню пішла мужва й офіцири на обід, а мене запросив отаман до свого ваґону також на перекуску.

Незабаром зложено потяг, призначений в напрямі до Буковини, і я ним відїхав. У Ходорові ми вже побачили потяг, що віз зі Станиславова гармати, за котрими так тужили наші офіцири. Тимчасом другий курінь, не ждучи на артилерію, поїхав уже тої ночі на славні бої у Львові.

П. Микитка належав до наших найвизначніших полководців, а пізніше на Великій Україні іменував його диктатор д-р Петрушевич ґенералом. На жаль, большевики, діставши його в свої руки, розстріляли його разом з іншими нашими заслуженими старшинами.

Щодо мене, то я, приїхавши до Коломиї, вибрався скоро на мобілізаційну обїздку по Гуцульщині. Працював там уже лікар У. С. С. д-р В. Білозор і славний Микола Саєвич, що потім у січні 1919 р. підчас виправи на Мармароський Сиґот дістався був до румунської неволі. Дуже булоб пожадане, щоб він описав ту виправу в літописі „Червоної Калини". Взагалі мусимо мати жаль до нього за те, що досі не представив у пресі також своєї незвичайно корисної праці виховничої на Волині підчас світової війни. Для характеристики цеї незвичайної людини мусимо зазначити, що цей бувший лісничий зложив підчас світової війни ґімназійну матуру, зістав д-ром фільософії та інжиніром лісництва, а потім був адіюнктом при Українській Господарській Академії в Подєбрадах, Відограв він теж і важну політичну ролю, а тепер заложив в Осмолоді природничий музей. Його незвичайна скромність цілком не відповідає його надзвичайним заслугам.

Югані Аго.

ДІДУСЬ ЗНАД ОЗЕРА

(Докінчення)

— Дайте йому спокій, панове! — сказав війт. — Це старий чудак.

— Шкода, що пан повновласник не дозволяє... а то можнаб відразу скінчити.

Військовий закурив циґаро, простягнув ноги та встромив руки в кишені. Нараз зір його впав на ведмедя, вирізаного на хоруговці.

— Що це таке? — спитався. — А тут знову бачу щось таке над дверима!

— Це його герб — пояснив війт. — Він уявляє собі, що він шляхтич.

— Чи й на це дозволив йому старий барон?

— Старий барон любив жарти...

— Чи можу його струтити, чи може вам маю оставити славу покласти трупом цього ведмедя? — жартував військовий, подаючи повновласникові рушницю.

— Радо зрікаюся цієї почести — відповів цей.

Військовий причілився і струтив ведмедя з хоругoвки, за другим стрілом пропав і той, що був над дверима.

— Два ведмеді та вісім заяців! Причепи ведмедів до торби.

Жарт цей приняли голосним вибухом сміху. А що хата зацікавила їх, постановили докладно оглянути її. Витягли скриньки з березової кори й інше. Таких дивовижних предметів іще не бачили.

Курна хата із закопченими стінами, мохом порослою крівлею була на їх думку чудацтвом.

— Навіщо її ганити, коли вона для мене досить добра, — запримітив старий.

— Це справді сором, щоб така рудера стояла в найкращому місці на всю околицю! — озвався один із панів. — Будь ласка, подумайте, як чудово булоб, колиб тут стояв ловецький павільон у новочасному стилі, з ґанком і вежею, напроти двора!

— Таж це вже постановлено, що цю буду розкинуть — сказав повновласник. — Допильнуйте тієї справи, війте, щоб негайно розвалили цю рудеру!

Та воно не пішло так легко, як собі уявляв повновласник. Курна хата справила йому багато клопотів. Війт повідомив його на другий день, що старий не хоче уступитися з хати без судового присуду.

— То треба негайно справу віддати до суду.

— Суд засідає щойно в осени.

— Треба внести подання, що справа нагла.

Внесли подання. Дідусь доказав, що старий пан приобіцяв йому, що до смерти житиме в хаті, тому повновласник програв. Справа пішла до вищої інстанції, одначе ця затвердила присуд першої, вкінці опинилася в сенаті, а цей постановив, що: „взявши під увагу, що підсудний не міг предложити контракту на письмі, хату на домагання обвинувача можна завалити''.

Повновласник післав війта з людьми, щоб дідуся усунули з хати. Дідусь сказав, що не погоджується на присуд сенату, бо своє приречення міг би відкликати хіба сам барон, а барон уже не жив.

Війт післав до двора спитатися, чи має вжити сили.

— Повиймати двері й вікна — відповів повновласник.

На другий день війт повідомив, що дідусь надягнув кожух і сидить у запічку.

— Зірвати крівлю та стіни розібрати! — приказав далі управитель, дуже обурений.

Приказ виконали. Та як уже на другий день люди прийшли з цікавости подивитися, що діється з дідусем, цей виліз із запічка та хвалився, що йому там у ночі було дуже тепло. Звалили й піч і дідусь вкінці мусів забратися. Забрав свої річи та пішов. Одначе не пішов далеко.

— Ви хату завалили, одначе землі не завалите — бурмотів сердито.

І війт здивовано глядів, як дідусь свої річи поклав під ялицею, що росла оподалік, під нею поставив собі шатро з кори.

— Щож це, тут житимеш? — спитав війт.

— Мені не першина — відповів дідусь. — Тут була ведмежа ґавра, я вбив того ведмедя тому багато літ, щоби не нападав на худобу. Колись із ґаври перенісся я до хати — нині, прогнаний з хати, тут мушу вернутися! Прошу кланятися від мене панові управителеві та сказати, що знову зявився тут ведмідь, який не дасться відси викурити!

Одначе управителеві сказали лише, що хату розвалили — поздоровлення ніхто не посмів передавати.

Управитель відітхнув лекше, що скінчилася ця немила справа, про яку все багато говорили в сусідстві. За винятком кількох дідичів, що такі самі труднощі мали з підданими, всі були на боці дідуся. Управитель боявся також, щоб молодий барон, що постійно жив за кордоном, не дізнався про цю немилу справу. Нового ловецького павільону не побудували, бо гроші пішли на ріжні меліорації в господарстві, а справа старого Христіяна пішла в забуття.

Дідусь зараз на другий день, як звалили хату, взявся ставити її наново. Пішло йому це далеко лекше, ніж колись. Основи стояли ще не нарушені, каміння обтесане, багато частей допасованих до себе, навіть значна частина крівлі була ненарушена. Нова хата була подібнісенька до старої, лише дістала комин, а вікна були трохи більші.

Ніхто не боронив Христіянові ставити хату, ні війт, ні двірська служба, бо знали, що приказано було стару хату звалити, одначе ніхто не приказував перешкоджувати будувати нову хату.

Як хата була готова, переніс Христіян до неї свій клуночок із річами, а навіть причіпив на крівлі хоруговку з новим, гарно вирізаним ведмедем.

Між злодіями.

— Отжеж, ти радився у тій справі аж двох адвокатів. Чи оба сказали те саме?

— Так. Оба зажадали по 50 злотих завдатку.

Довго не був у суді.

Суддя: Скільки вже часу минуло, як ви були останній раз у суді?

— Підсудний: 20 літ.

— А де ви за той час мешкали?

— В арешті, прошу світлого суду.

В трамваю.

Грубий пан з трудом втискається до переповненого трамваю. Один з їдучих невдоволено бурмоче:

— Трамваї не для слонів.

— Добродію — відтявся грубий — трамвай то як Ноїв ковчег, в ньому змістяться всі звірята, від слона до осла включно.

Слушне обурення.

Крамар: — Панчохи? А яке число дати, прошу пані?

Пані (обурена): Та розуміється, що дві! Хіба я стонога?

І. Т.

БІОРАДІОСКОПІЯ БІСЬКОГО

(З відвідин у д-ра Біського в Парижі).

(2)

Входжу до покою, де д-р Біський приймає хворих. Кілька столів. На них акти, багато ріжних ампулок, ріжні флящинки, пуделка, тощо; в углі — ліжко для пацієнтів; над ним спеціяльного роду лямпа. В другому розі якісь апарати; між одним і другим углом, посередині, знову прилад, що пригадує якийсь земляміряий апарат. На приєтність тих апаратів звертає увагу світло, що десь ізнутра їх видістається.

— Цей апарат — продовжує д-р Біський — виконує кілька функцій. Він служить, поперше, до діягнози, себто до встановлення недуги; подруге, до встановлення лікарства на дану недугу й взагалі режиму хворого, себто, які страви має хворий їсти й які йому заборонені; а потрете, він встановлює й дози дотичних ліків.

Мушу тут признатися, що заява про аж таку „енциклопедичність" апарату наставила мене до нього недовірливо.

— Як жеж це можливо? — питаю, не скриваючи свого недовіря.

— Тут мушу вам дати ширші пояснення. Але наперед пояснію вам будову апарату.

Апарат, що його бачите перед собою, складається з трьох частин: перша частина, що її бачите по лівім боці, — це надавчий апарат. Друга частина напроти — це приймаючий апарат. Третя частина — ось ця посередині покою — це гальванометер дуже високої вразливости. Цей гальванометер складається також із двох частин: перша є при стіні, і звідти паде пружка світла на подилку, що її бачите тут над столом. Ця подилка має посередині зеро, а від того зера ідуть направо й наліво порядкові числа. Тепер — прошу тут ближче: між надавчим апаратом і приймачем бачите посередині подовгасту підставку. Даю вам зовсім примітивні пояснення щодо технічної сторінки апарату. При подрібних поясненнях мусілй би зайти в область фізики, і т. д.

— Покищо вповні вистарчає. Але більше від технічної сторінки мене цікавить сам процес розпізнавання недуги.

— Якраз до того приходжу. На підставку між надавчим апаратом і приймачем, але по правій стороні, себто близче до приймача, ставляю ось таку флящинку.

— Що це в ній таке?

— Це сеч недужого. Але не мусить бути обовязково сеч. Може бути також слина недужого або кал, коротко — всякі виділини недужого. Така флящинка це, так би мовити, персоніфікація недуги, яку треба дослідити.

— Так, як я розумію, виходить із того, що вам зовсім не треба пацієнта?

— А так! Маєте рацію. Я можу пацієнта й на очі не бачити. Лише я мушу мати його сеч, чи іншу виділину. Ось прошу хвилиночку (д-р Біський пішов в інший кінець кімнати й приніс якусь флящину): тут маєте сеч недужого, яку мені прислали з Канади. А тут маєте інші почтові посилки сечі. А тут маєте флящинки, які прислали мені деякі французькі лікарі для аналізи та діягнози недугу їхніх пацієнтів.

— Так? То до вас звертаються й лікарі по діягнозу?

— А так. Але про це пізніше, бо відбігаємо від теми. Отже вертаємо до попереднього. По одній стороні, коло приймача, кладемо флящинку з сечю чи іншими виділинами недужого. А напроти неї, на цій же підставці, по лівім боці, себто ближче до висилаючого апарату, кладемо флящинку ось із тою виділу.

Наприклад, у цій флящинці є бактерії туберкульози; а тут маєте рака; а ця флящинка — це сифіліс. Маєте тут цілі сотки таких флящинок. Тепер прошу представити собі таке: приходить до мене пацієнт, який не знає, що йому бракує; або ще ліпше — присилає свою сеч десь із Америки. Ні пацієнт, ні я нічого не знаємо про хворобу. Він може мати рака, може мати туберкульозу кости, горла чи легенів; може мати сифіліса і т. д. А втім може мати зовсім іншу недугу, ніж думає. Як жеж про це довідатися? Отже я ставляю, як це вже вам говорив, по правім боці флящинку з сеччю чи іншими виділинами недужого, а по лівім боці флящинку з культурою бактерій чи інших паразитів. Напр., ставлю рака. Тоді хвилі з надавчого апарату переходять через обі ці флящинки, їх ловить приймач, і я тоді дивлюсь, як реагує гальванометер — ось на цьому мірнику. Коли світляна стрілка стоїть на місці — це значить, що недужий не має рака. Коли ж не є хочби в самих початках розвитку, тоді світляна стрілка посунеться 1—2 мм. наліво. Колиж недуга рака більше розвинена, то стрілка посувається далі наліво. Чим далі наліво стрілка посунеться, тим недуга більше розвинена.

— Все це гарно, але на якій підставі це все діється?

— Я вже вам говорив, що кожна клітина людського організму має своє електро-магнетне поле й дає власну хвилю. Таксамо має свою хвилю кожний мікроб, кожний паразит, кожне лікарство, коротко все, що бачимо. Отже, коли в сечі знаходяться хворі клітини чи мікроби, що видають хвилю, напр., 3 мм., і коли в протилежній флящині знаходяться мікроби, ґунококи чи інші паразити, які також мають хвилю 3 мм., тоді наступає резонанс і як наслідок цього маємо реакцію гальванометра, себто стрілка посувається наліво.

Тут д-р Біський пояснює мені докладно на рисунку, як виглядає дотична електро-магнетна хвиля, як відбувається рух електронів і йонів та чому стрілка гальванометру затримується або посувається.

— Добре, пане докторе. Але всеж залишається така неясність: Ви встановлюєте недугу на підставі сечі й флящинок з мікробами й паразитами. Тимчасом не кожна недуга є означена мікробами. Наприклад, при хворобі серця або при нервових недугах нема ніяких бактерій. Отже нема тих бактерій і в сечі, чи слині. Як жеж ви тоді встановите дану недугу на підставі сечі чи слини?

— Це правда, що мікробів тоді нема. Але треба вам знати, що кожна недуга, отже в даним випадку серцева чи нервова, витворює т. зв. токсини. Ці токсини наповнюють цілу нашу істоту. Вони знаходяться в крові, слині, тощо, вони знаходяться й у сечі. Як бачите, кожна недуга не має чисто льокального діляння, але вона охоплює й цілий організм, чи там точніше — в кожній частині організму є зазначена її присутність якраз через токсини. Я дам вам приклад. Коли до тої кімнати хтось прийде й викурить папіроску, то хоч він потім вийде, кожна нова людина, що ввійде до кімнати, нюхом почує, що тут курили, хоч ані не бачить курця, ані не бачить його тютюну; присутність тютюнового диму їй на це вказує. Ролю такого тютюнового диму грають в організмі токсини й ми по них пізнаємо присутність хвороби й під хвороби, подібно, як по диму пізнаємо не тільки сам факт куріння, але й рід тютюну (файка, цигаро чи папіроска й якого сорту).

— Вибачте, але є ще одна неясність. Коли присутність недуги, не звязаної з мікробами, пізнаємо по токсинах у сечі, то щож тоді ми даємо по протилежнім боці апарату, там, де ставляється флящинки з мікробами, щоб цю недугу ствердити?

— А ось що даємо!

І д-р Біський показує мені на великий підніс, заповнений сотками скляних ампулок, наповнених якимись порошками.

— А це що таке?

— Оце є спорошковані ріжні т. зв. гляндн, себто ґручолі, далі спорошковані ріжні хворі частини людського тіла, отже серце, печінка, нирки і т. д. Ними провіряється присутність недуг, незвязаних з мікробами.

(Кінець буде).

ДВА МІСЯЦІ КАМПАНІЇ В СТАЛЕВІМ ПРОМИСЛІ

76% населення голосують за потребу незалежних юній.

Пройшло два місяці часу, як Організаційний Комітет Сталевих Робітників розпочав свою роботу за організування індустріяльної юнії в сталевій індустрії. В другому числі орґану згаданого комітету, що виходить під назвою „Стіл Лейбор", поміщена стаття Филипа Муррея, голови Організаційного Комітету Сталевих Робітників; у тій статті він робить підсумки досягнень у юнізаційній кампанії.

Тиждень тому місцева преса оголосила наслідки голосування, що його переводив у справі юнії Американський Інститут публичної опінії, де було поставлене питання про те, чи голосуючий одобрює потребу організування незалежної юнії робітників, чи є проти цього. Наслідки голосування показують, що 76% усіх, що брали участь у голосуванні, висловилися за незалежні юнії.

Цей факт говорить дуже багато. Три четвертини всіх людей є за організування юнії і самий цей факт викриває джентельменів з Американського Інституту заліза і сталі, який у боротьбі проти сучасної кампанії за організування юнії в сталевій індустрії обвинувачує Організаційний Комітет Сталевих Робітників, що він хоче „накинути" незалежну юнію на робітників, що це „посторонній інтерес".

Рівночасно серед членів юнії було переведене голосування, яку юнію вони одобрюють. Висліди голосування показують, що 48% усіх голосуючих висловилися за індустріяльну форму організації. Наскільки голосування переводили виключно серед членів юній, які в більшості належать до фахових організацій, цей вислід голосування говорить за те, що навіть серед організованих робітників вже зайшла велика зміна в користь індустріяльної організації, бо на останній конвенції Американської Федерації Праці тільки одна третина голосів була за індустріяльну форму організації.

Мр. Муррей іще раз підкреслює мету кампанії.

„Сьогодні шістьдесять днів від часу, як формально розпочато кампанію за організування сталевої індустрії", пише Мр. Муррей. „За цей короткий час ми пустили в рух апарат за акцію. Встановлено контакти і справжня робота ведеться тепер у кожній частині країни, де знаходиться сталева й залізна індустрія".

Далі в статті підкреслюється головну мету цієї кампанії. Вона зводиться до двох основних завдань: 1) Провести в життя колективне порозуміння, яке забезпечується сталевим та всім іншим робітникам законами країни; 2) Встановити постійну та впливову організацію сталевих робітників, яка встановилаб собою підвалини для сили, що зможе переводити це колективне порозуміння в життя. Далі ще раз підкреслюється, що для проведення в життя колективного порозуміння провідники організаційної кампанії в сталевій індустрії не мають на меті викликати страйків. Порозуміння може бути встановлене для спільного добра без перешкод для процесу продукції, якщо тільки самі власники не спровокують заворушень і клопотів.

При допомозі загальної преси, радія, масових зібрань, летючок та газети „Стіл Лейбор", Організаційний Комітет Сталевих Робітників дійшов уже до вух сотень тисяч людей, а рівночасно встановлено прямий контакт з десятками тисяч робітників у сталевій індустрії. Комітет має звязки з тими людьми в індустрії, які тепер є членами юнії Амалґамейтед Асошіейшен оф Айорн, Стіл енд Тин Воркерс, або з тими, що були попередньо членами цієї юнії. Вони дуже щиро відкликнулися на заклик Організаційного Комітету і внаслідок цього Організаційний Комітет Сталевих Робітників має сьогодні **чотири тисячі** добровільних організаторів з рядів сталевих робітників.

Допомога приходить з усіх сторін.

Про допомогу для Організаційного Комітету Сталевих Робітників Филип Муррей пише:

„Ліберальні ґрупи, інституції й особи постійно приходять нам на допомогу. Вони вбачають у нашій роботі найкраще запевнення для постійного, певного і бажаного прогресу у всіх напрямках національного життя.

„Групи професіональних людей і дрібних бізнесменів, яких матеріяльні інтереси тісно звязані з добробутом та з поліпшеною покупною силою робучих людей цієї країни, щоденно приходять, щоб сказати нам, як сильно вони бажають успіху для нашої діяльности. Вони запитують нас, що можуть вони зробити, щоб помогти нам у нашій роботі.

„Недавно ми мали конференцію з групою представників цілої низки запомогових організацій та орденів спільної допомоги та з кількома національними товариствами з ріжних ґруп американців чужинецького роду. Промовляючи в імені сотень тисяч людей, ці представники прийняли резолюцію, обіцяючи їхню підтримку. Вони плянують дальші заходи, що допоможуть нашій діяльности, які вони вважають якнайбільше важливу для їхніх членів".

Досі Організаційний Комітет Сталевих Робітників уже мав нагоду вести переговори з власниками про умови роботи для яких десятьох тисяч робітників. Останніми часами роботу проведено, коли так можна висловитися, на ворожу територію. Навязано контакти та встановлено дружні відносини з великим числом компанійних юній через їхніх представників. Найкращим доказом цього є той факт, що в Шікаго 85 представників компанійних юній на спільних зборах, репрезентуючи до 40,000 робітників в Калуметському дистрикті, приймили резолюцію, в якій таврують компанійні юнії та приручаються до Організаційного Комітету Сталевих Робітників.

Всі ці факти говорять за те, що поступ в організаційній кампанії сталевої індустрії впродовж останніх двох місяців є дуже великий і перспективи цього руху є більше ніж задовільні. Сучасна робота сенатського комітету на чолі з сенатором Ля Фолетом, яка розслідує діяльність шпиґунських агенцій великих компаній, що здушують права і громадянські вольності робітників, багато допоможе в роботі за організування юнії в сталевій індустрії.

Особливо широко розгорнеться робота в часі свята Лейбор Дей. В Пітсбурґу, в Савт Парку, відбудеться величезне зібрання робітників із західної Пенсилвенії, на якому буде говорити ґовернор Ерл, сенатор Ґоффі та Филип Муррей. На цьому зібранню сподіваються до 50 тисяч сталевих робітників та майнерів.

Вінсент Свіней,
Орг. Ком. Сталевих Робітників,
3600 Грент Билдінг,
Пітсбурґ, Па.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

З роботи Злучених А. У. Організацій.

Дня 21. ц. м. відбулися чергові збори Злучених А. У. Орґанізацій. На них вирішено отсі справи:

Присутні делеґати вшанували повстанням з місць память визначної громадянки пок. А. Рибакової. Секретарка тов. Ґорожанок, пані Г. Штогрин, повідомила, що для вшанування памяти покійної А. Рибакової тов. Горожанок зарядило збірку на народні цілі Досі зібрано $84.50 і збірка продовжується. Злучені Орґанізації крім вінця на могилу покійної додали до цеї бірки $5. По закінченню збірку перешлеться на Рідну Школу і Жіночу Долю за бажанням покійної.

Далі вирішено справу Українсько - Американської Олімпіяди, що відбудеться у Філядельфії в понеділок, 7 вересня, заходами Ліґи Укр. Молоді П. Америки та при підмозі Злучених А. У. Орґанізацій м. Філядельфії. По жвавій дискусії, в якій точно зясовано значіння першого орґанізованого виступу нашої молоді, вибрано комітет до господарських справ Олімпіяди, у склад котрого ввійшли: гром. Головатий, голова; Т. Хемій, секретар; панна Рудакевич, фін. секр.; члени ком. пані Штогрин і Пилипів та гром Василюк, Ямір і Рудакевич. Референтом преси українською мовою вибрано д-ра П. Дубаса, головним лікарем на ігрищах д-ра П. Романова. Програму Олімпіяди має вести молодечий Комітет під проводом студ. В. Наконечного.

Далі припоручено Четвертий Конґрес Ліґи У. Молоді, що відбудеться в Філядельфії в днях 5, 6 і 7. вересня, голові Злучених Орґанізацій, д-р В. Ґаланові, привитати в імені філядельфійської громади, з огляду на те, що на відбуваючімся в той самий час молодечім конґресі іншої нації можна запримітити на лісті вже проголошених делеґатів велике число українських дітей, які несвідомо попали в ворожий нам табор. Збори доручили управі Злучених Молодечих Клюбів у Філядельфії повести освідомляючу працю серед молоді.

Присутні делеґати молоді, панни Монастирська, Рудакевич і г. П. Захарчук заявили, що в такій праці поміч старшого громадянства необхідна. Постановлено візвати філядельфійське громадянство зацікавитися якнайкраще справами Конґресу У. Молоді та поперти його масово участю в Першій Українсько - Американській Олімпіяді. Коли в день 7. вересня десять тисяч українців вкриє поле ігрищ то це буде найкращий доказ нашої національної свідомости. Цей один факт поставить імя України на видне місце в американськім спортовім світі і наша молодь буде з цього горда. Збори звернулися до всього громадянства Філядельфії й околиць, до всіх церковних і світських організацій з закликом освідомити своїх членів про значіння Олімпіяди та заохотити їх до сповнення **громадського обовязку.**

Збори доручили голові З. О. привитати в імені філядельфійської громади Четвертий оКнґрес У. Професіоналістів Америки і Канади, який відбудеться у Філядельфії в днях 6 і 7. вересня.

Управа Злучених А. У. Орґанізацій м. Філядельфії.

В школі.

— Скажи мені, хлопче, кому ми найбільше довжні по родичах?

— Склепареві. (8)

ВИКЛЮЧЕНЕ.

Ви повинні спати, пані, на правому боці, — радить лікар.

— Це неможливо, пане докторе — мій чоловік говорить крізь сон, а я на ліве вухо недочуваю.

С. А.

„Я РАДАБ ЗНАТИ, КОЛИ ВМРУ"...

Як я здав лікарський іспит, вибрався на мандрівку по Тиролі. Одного вечора дістався я стрімкою доріжкою до села — всього щось сім хат. Довкола небосяжні гори, лише вузька стежинка лучила цей хутір із рештою світа.

Я розглядався, куди би то зайти, аж тут надійшов невеличкий ростом, сивоволосий дідусь. Я привитався, а він відразу попросив мене, щоб я поступив до нього. З дальшої гутірки я довідався, що він найбагатший господар у селі та що мав гостинницю. По вечері дідусь оповідав про своє щастя й горе. У розмові я згадав теж, що я лікар. Потім побажали ми собі добраніч і пішли спати.

Рано мене пробудив сильний стукіт до дверей. В першій хвилині мені здавалося, що то всі люди з села хочуть напасти на мене та що згину мученицькою смертю. Я мерщій встав, зодягнувся й обережно став відчиняти двері. Дуже я розчарувався. Перед дверми стояла лиш одна старенька бабуся, сухорлява.

Зараз спиталася мене:

— То це ви той доктор? Не дуже то ви на нього виглядаєте, такий хлопчина?

Я випростувався, щоби бачила мене в увесь ріст, і запевнив її, що я справді лікар. Я попросив її до кімнати та спитався, чого собі бажає.

— Я радаб знати, коли вмру, а ви це повинні знати, чи не так?

Я не знав, щоб це також мало належати до мого знання, та вона видно вірила, що я мушу це знати. І далі говорила своє, що не смакує їй ніяка страва, запирає віддих і т. д. Я впевняв її, що коли буде шануватися, то довго може пожити. А вона таксамо несподівано, як зі мною перше говорила, як не розсміється! Я ще більше вчудувався, ніж передтим. Або вона не при здоровому розумі, або така весела.

Потім вона стала пояснювати мені:

— Я гадаю, що хліб чейже ліпший, ніж небіжчик, що?

Я притакнув і глянув на неї допитливо.

— Знаєте, мій чоловік, бідний, помер тамтого року. В нас є звичай, що заки настануть морози, звеземо собі тут нагору муку й загалом усе, що потрібно для нашого бідного життя, бо ми вісім місяців зовсім відрізані від світа. Одиноку нашу стежку на доли так завіє і засипле снігом, що годі туди передістатися, не то привезти щонебудь. То мій чоловік привіз усього, що треба, нагору, а що подумав, що ми можемо й умерти тут, дав зробити дві труни та привіз їх. По звичаю напекли ми хліба на ввесь рік. Та зима була дуже нещасна. Снігу було більше, ніж іншими роками й кинулися дуже миші. Щоби рятувати хліб перед мишвою, посклали ми його до обох домовин. Годі було інакше, ми мусіли помагати собі, як могли. Одначе чоловік сповнив, що заповів, і справді помер. З одної труни ми забрали хліб і дали до неї небіжчика та ждали, аж могтимемо похоронити його на долах на цвинтарі. І сталося майже чудо. В половині лютого завитав до нас „фен" (південний теплий вітер). Воно буває що року, та того року був він такий сильний, що ввесь сніг стаяв. І ми, самособою, як могли найскорше звезли труну на доли та похоронили небіжчика біля церкви.

Та за чотири дні знову вернулася зима. Вдарили морози ще гостріші, ніж досі. Помаленьки доїдався той хліб, що ми вибрали були з труни. Відчинили ми другу труну — та знайшли там мерця. Спершу ми очам нашим не хотіли вірити, та пізніше все вияснилося. На жаль, наш хліб був там у гробі біля церкви, а ми мусіли помагати собі, як могли. Наголодувалися ми тоді! Вкінці діждалися ми справжньої відлиги та уладили новий похорон. Тамту труну з хлібом ми відкопали. На жаль і хліб і труна були вже не до вжитку.

Тому то я прийшла поспитатися вас, чи я вмру вже цієї зими, щоби справити собі нову труну.

Бабуся скінчила своє оповідання та відійшла спокійніша.

Я довго стояв задуманий. Як просто дивляться на світ ці незіпсовані люди, як приймають життя і смерть, як щось самозрозуміле.

СЕНАТОР БАРБУР ПРО НОВИЙ РОЗДІЛ.

Румсон, Ню Джерзі, 26 серпня. — „Дефіцити Нового Розділу означають, що наші діти будуть приневолені розпочинати вандрівку свого життя на державнім кораблі, що буде позбавлений усяких ратункових приладів", говорив нині ввечір федеральний сенатор В. Баррен Барбур у Галі Редмана до членів тутешнього Республиканського Клюбу.

„Кожний додатковой дефіцит, що виникає з екстраваґантности Нового Розділу, викидає з корабля в море один ратунковий човен", заявив сенатор Барбур. „Наш державний корабель уже й так доволі обідраний з усіх ратункових приладів, а коли ми не поставимо цьому обдиранню стриму, то найближче покоління знайдеться віч-на-віч без засобів ратунку, якщо зайде нагла потреба.

„Новий Розділ збільшив наш державний довг до числа значно більшого, ніж це було досі. Дехто каже, що цей довг іще не досягнув пропорцій, небезпечних державному кредитові. Ни такої оптимізм оправданий, чи ні, я дивлюся поза теперішний стан справ.

„Ми всі знаємо, що лихі часи приходять періодично. Ми всі знаємо, що світ знаходиться в бурхливім стані. Отож ми хотіли би почувати, що ця наша країна вже ніколо не буде терпіти зприводу економічного провалу і що вона ніколи не буде втягнена в збройний конфлікт з ніякою іншою країною. Алеж найбільша щирість приневолює нас уважати, щоб не переочити можливости, що сяке чи таке нещастя може нас подибати.

„Коли би прийшла на нас скрута, то ми могли би дуже легко знайтися в такім положенню, що наш державний довг опинивсяб на самім крайчику і через те ми не малиб можности побороти фінансово іншої депресії, або оборонитися від якогось будучого напасника, що нас евентуально заатакував би.

„Під пору краєві банки мають свої шуфляди напаковані урядовими паперами. Чи посміють вони взяти на себе ще більший тягар фінансування уряду? Це питання є тепер по більшій части академічне, але згодом воно мабуть стане таке реальне, як багато інших річей, з якими ми приневолені стикатися в щоденнім житті" (п. оґ.)

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

(93)

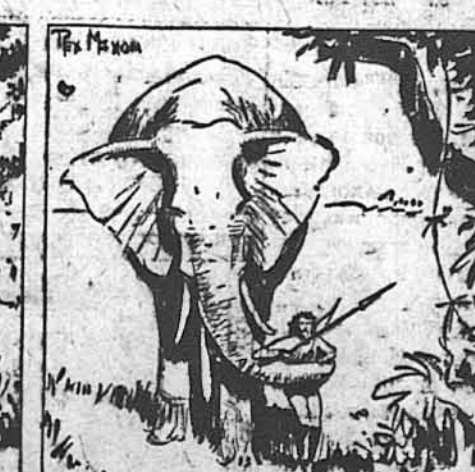
Малпячі союзники Тарзана довго дивилися на мертве тіло Ґудага. Вони підходили до нього та хляпали по нім долонями. Втім підійшов до мертвої купи мяса сам ватажок малп, Мактаг, і торжественно заговорив: „Могутній був Ґудаг! Але Ґудаг уже мертвий. Тантор завдав йому смертельний удар. Але Тарзан приготовив той удар. Могутній Тарзан!"

Оподалік стояли Тарзан і Тантор. Вони теж обсервували тіло Ґудага та слухали замітів малп. Розумний Тантор вдоволено закліпав очима, коли Мактаг замітив, що це Тарзан приготовив удар. Так. Колиб не Тарзан, вони всі лежалиб ось так, як тепер лежить Ґудаг. Одначе гадки Тарзана вже звернулись куди інде. Він думав про білих хлопців.

Він почав питати малпи, чи не бачили часом двох білих хлопців. Малпи відповіли, що ні. Попестивши трохи могутню трубу Тантора та поклепавши по ній на прощання, він подавсь у нетри. В бік малп він кивнув рукою. Малпи дивилися здивовано на нього й жаліли, що вже відходить. В присутності сильних кожному приємно бути.

Та його нога, яку він зранив, утікаючи перед Ґудагом, ще дуже боліла. Він мусів куляти. Це побачив його вірний друг Тантор і по хвилі надуми пустився за Тарзаном. Підійшовши близько до нього, він ніжно обняв його своєю трубою і підніс до гори. Примістившись вигідно на трубі, Тарзан давав напрямок слонові, куди йти.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".